

УДК 159.316.6

Лебідь І.С.¹, Бондаревич І.М.²

¹ студ. гр. СНз-110 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

РОЛЬ КОРЕЛЯТИВ ПОНЯТТЯ «БЛАГОПОЛУЧЧЯ» В ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Благополуччя є поняттям з широким предметним полем, яке ґрунтується на розумінні буття людини, сягає смислових масивів такого рівня як «здоров'я», «соціум», «фінанси» тощо. Цікаво, що психологічний аспект поняття «благополуччя» потрапляє в поле уваги дослідників тільки в останній третині ХХ століття, адже буремна перша половина ХХ століття в Європі тримала увагу на аномаліях людської природи, внутрішніх і міжособистісних конфліктах та кризових ситуаціях. Вперше Н. Бредбурн [1] використав термін «психічне благополуччя» в сенсі критерію якості життя людини, що обумовило труднощі формування поняття, адже перелік факторів, що впливають на відчуття щастя і задоволеності життям, вкрай різноманітний. Ускладнення змісту психологічного аспекту поняття «благополуччя» відбувалось щоразу, коли дослідники починали з'ясовувати які фактори впливають на психічні стани та емоційні афекти людини. Проте, акцентоване Н. Бредбурном розуміння психологічного аспекту благополуччя як збалансованості позитивних і негативних емоційних комплексів, що формує людина впродовж свого життя активувало подальші дослідження. К. Ріфф розглянув психологічне благополуччя як інтегральний феномен, що характеризує «позитивне функціонування людини і виражається в суб'єктивному відчутті задоволеності життям, реалізації власного потенціалу й опосередкований системою відносин особистості з іншими людьми, світом, собою» [2]. В такий спосіб до змісту психологічного аспекту благополуччя очевидно дотичними виявились такі феномени внутрішньо особистісного життя людини як самоактуалізація, самооцінка, самореалізація тощо. Подальші тенденції психологічних досліджень поняття «благополуччя» формувались по мірі виявлення його корелятивів.

Фігуруючи в контексті психології здоров'я, поняття благополуччя більшою мірою корелюється з самооцінкою та почуттям соціальної належності, ніж біологічними функціями організму [5]. До речі, соціальний корелят до психологічного благополуччя теж доволі різноманітний: в

залежності від вікових категорій, від соціальної-демографічної ситуації в країні тощо. К. Руггері та ін. [4] висновують, що благополуччя - найважливіша складова та критичний індикатор соціальної політики. Л. Джаббарова зазначає, що з-поміж усіх видів соціальної ідентичності психологічне благополуччя найтісніше пов'язане із громадянською та національною ідентичностями. Воно прямо корелює як із загальним рівнем позитивної громадянської ідентичності, так і з окремими її параметрами: рівнем самоідентифікації із громадянами країни, показником міри значущості для особи зазначеної самоідентифікації та мірою її прояву в поведінці [5]. Крім того, психологічне благополуччя позитивно корелює з мірою ідентифікації зі своєю етнічною групою та з мірою задоволеності своєю національною належністю.

Таким чином, зрозумілою є наявна на сьогоднішній день кількість моделей благополуччя, таких його градацій як то: суб'єктивне, психологічне, психічне, особисте, професійне, сімейне, економічне, матеріальне тощо. Саме за рахунок широкого спектру корелятив психологічного аспекту благополуччя саме поняття активно використовується з метою вивчення психічного стану людини. Очевидно, що глобалізаційні тенденції сприятимуть лише розширенню та оновленню переліку цих корелятив, проте так само можемо очікувати, що це може скласти засади їх нових класифікацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Bradburn N. Reports on Happiness. A Pilot Study of Behavior Related to Mental Health. – Chicago : Aldine Publishing Company, 1965.
2. Ryff C. Happiness of everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being / Ryff C. // Journal of Personality and Social Psychological. – 1989. – Vol. 57. – Pp. 1069-1081.
3. Ruggery K. Well-being is more than happiness and life satisfaction: A multidimensional analyses of 21 countries / K. Ruggery, E. Garcia-Garzon, A. Maguire, S. Matz, F.A. Hupert // Health and Quality of Life Outcomes. - 2020. – No. 18. – Pp. 192–198.
4. Джаббарова Л.В. Дослідження взаємозв'язку соціальної ідентичності з психологічним благополуччям у студентської молоді / Л.В. Джаббарова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Психологічні науки – 2016. – Вип. 6(1). – С. 46-50.
5. Котлова Л.О. Психологічне благополуччя: до проблеми дефініції поняття / Л.О. Котлова, К.А. Марчук // Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції / упоряд. Н.М. Бамбурак. – Львів : ЛьвДУВС, – 2018. – С. 216-219.